Het huwelijk van Jan en Sofie

Herman Brusselmans

Het huwelijk van Jan & Sofie

2023 Prometheus Amsterdam

© 2023 Herman Brusselmans
Omslagontwerp Kris Demey
Foto auteur Koen Broos
Zetwerk Mat-Zet bv, Huizen
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 5370 0

Jan

Jan Deutekwam was op weg van z'n flat in de Grauwpoort naar z'n atelier in de Tolhuislaan. Hij werkte als naaier. Hij naaide alles wat los en vast zat, en had daar een goede naam mee verworven. Vele mensen brachten hun kapotte kledij bij hem, en dan verstelde hij die. Hij was betreffende het naaien een autodidact. Hij had universitaire studies gedaan en beschikte over een master in de psychologie, maar na z'n afstuderen had de roep van het naaien luider geklonken dan welke roep ook. Geef Jan naald en draad, en je zal uren geen last hebben van hem. Jan was een meter zesentachtig groot voor tweeëntachtig kilo, was slank, had kort haar, groene ogen, smalle schouders, en een ferme kaaklijn. Hij had liever blauwe of bruine ogen dan groene gehad. Hij vond die groene ogen redelijk verwijfd. Hij had kleurlenzen geprobeerd, maar die deden pijn aan z'n irissen. Af en toe zette hij een zonnebril op, om de kleur van z'n ogen te maskeren. Op een keer had hij aan z'n beste vriend, Teun Binnestein, gevraagd: 'Teun, vind jij groene ogen niet vrouwelijk?' Teun had nagedacht, en op den duur gezegd: 'Niet echt, neen. Wat ik wel vrouwelijk vind is je bord aflikken na het eten.' Daar was Jan

het mee eens. Hij had z'n vader 'ns z'n bord zien aflikken na het verorberen van een door z'n moeder bereide mislukte moussaka, en had gedacht: vader, je bent precies een mokkel. Z'n vader, André Deutekwam, had krulhaar, ook dat nog. De vrouwen met krulhaar, die zijn toch niet te tellen? Als feminist vond Jan dat vrouwen vaker de neiging zouden moeten hebben om hun haar te ontkrullen. En om minder vaak hun bord af te likken. En om niet te zeggen: 'Ik ben een echte vrouw, want ik heb groene ogen.'

Jan bereikte z'n atelier, dat zich bevond op de tweede verdieping van een vroeger schoolgebouw. In die school hadden vooral Turkse kindertjes gezeten. Een van hen had de school op een keer in brand willen steken, twee van hen hadden alle ruiten ingegooid met bakstenen, en drie van hen hadden de leraar geschiedenis, een albino met een witte wijnvlek in z'n gezicht, in elkaar gemept, nadat hij had gedoceerd dat de Turken in de Middeleeuwen wereldveroveraars waren geweest die moordend en verkrachtend door Europa waarden. Maar de school was niet gesloten vanwege de acties van sommige Turkse kindertjes, ze was wel gesloten omdat er asbest in het bouwsel bleek te zitten. Een makelaar had de school van de stad overgekocht, het asbest verwijderd, de hele boel opgeknapt, en de vrijgekomen ruimtes verhuurd, vooral aan kleine en eenmansbedrijfjes. Van deze laatste was The House Of Naai het bedrijfje van Jan. Op dezelfde tweede verdieping had een schilderes haar atelier, en op de eerste verdieping was een reclamebureau gevestigd. Dan was er ook nog de derde verdieping, waar een IT'er en z'n personeel, bestaande uit twee medewerkers, hun arbeid verrichtten. Op de gelijk-

vloerse verdieping waren de toiletten, de boiler, de bezemkasten, en een kleine vergaderzaal, die door niemand gebruikt werd.

Als hij in z'n atelier was gearriveerd, begon Jan steeds met een kop koffie en een sigaret. Een Nespresso en een Lucky Strike. Hij ging op de bank zitten, keek door het raam, nipte en rookte. Hij was zevenentwintig jaar, en had nog niet zoveel beleefd. Z'n opvoeding was vlot verlopen, waarbij z'n ouders het tot hun taak hadden gezien om Jan en z'n oudere broer Joost op te voeden tout court. André, de vader, en Dénise, de moeder, waren in wezen hardwerkende middenstanders, die hun zaak in gedroogde bloemen op internationaal niveau probeerden te tillen, wat in een zekere mate was gelukt, want ze hadden klanten in Nederland, Luxemburg, en vreemd genoeg Moldavië, waar de inwoners dol bleken op gedroogde bloemen, misschien omdat die in hun eigen land slechts spaarzaam aanwezig waren, mede omdat in dat eigen land ongeveer alles spaarzaam aanwezig was. De broer van Jan, Joost Deutekwam, was advocaat, die zich gespecialiseerd had in het verdedigen van allerlei crapuul. Zo had hij laatst nog de vrijspraak verkregen voor een veertienjarig meisje dat haar moeder de kop had willen inslaan met een dwarsfluit. De moeder was immers dwarsfluitiste, en de dochter had die dwarsfluit uit de handen van haar moeder gerukt, en er haar hard mee op de schedel gemept, zij het zonder de dood tot gevolg. 'Het meisje werd gek van dat dwarsfluitgejengel,' had Joost in de rechtbank geargumenteerd, 'en om te illustreren dat dit terecht was, zal ik een demonstratie geven.' Hij had in een muziekwinkel het goed-

koopste dwarsfluitmodel gekocht, en in de rechtbank begon hij er als een dolleman op te blazen, op zo'n manier dat alle aanwezigen er ongeveer gek van werden, net zoals het meisje van het gefluit van haar moeder, en de rechter had niet meer nodig om het meisje vrij te pleiten, omdat ze als het ware gereageerd had met een daad van zelfbescherming. Joost woonde in een dure flat op het Sint-Pietersplein, samen met z'n vriend Achmed, een installateur van gaskachels. Joost verkoos een werkman als vriend boven een intellectueel, onder het motto: 'Werkmannen schijten vaker in bed dan intellectuelen, en ik ben gek op stront aan de lakens.' Soms dacht Jan dat z'n broer niet geheel spoorde, hoewel Joost zich meestal wel half tot driekwart normaal leek te gedragen.

Jan dronk de laatste slok op, doofde z'n peuk in de asbak die hij gekocht had op de markt bij Sint Jacobs, en wilde verder werken aan waarmee hij bezig was geweest, doch er werd op de deur geklopt. Zuchtend ging Jan opendoen. Als het maar de schilderes niet was. Hij opende de deur. Het was de schilderes, de 86-jarige Alma Put. 'Excuus dat ik stoor,' zei ze, 'maar ik kwam even wat citroenzeste lenen.' Nu weer citroenzeste. Altijd had ze wel wat te lenen, zoals twee dagen ervoor een fles ontstopper, en vorige week een nagelknipper. Jan liep naar het koelkastje, haalde er een kom citroenzeste uit, en ging het bij de deur aan Alma geven. Ze nam het dankbaar in ontvangst en zei derhalve: 'Dank je.' Ze hoestte, en zei daarna: 'Ik ben aan een heel mooi schilderij bezig. Wil je het 'ns zien?'

'Liever een andere keer,' zei Jan.

‘Maar tegen dan ben ik misschien dood,’ zei Alma, ‘ik ben immers 86.’ Dat was geen slecht argument. Mensen van 86 kunnen doodgaan voor er iets anders gebeurt. Jan zuchtte weer, en stak met Alma de gang over naar haar atelier. Ze traden binnen. Het was er vies, vuil, onprettig, en het rook er niet lekker. Het rook er niet eens naar verf of aanverwante producten die door schilders gebruikt worden, wel rook het er naar een uitstulpende endeldarm. Alma liep Jan voor naar een ezel waarop een groot doek stond, met enige gele en zwarte vegen erop. ‘Het is een evocatie van het Vlaams nationalisme,’ zei Alma.

‘Was het zo bedoeld, of is het toevallig ontstaan, indien niet spontaan?’ vroeg Jan.

‘Allebei,’ zei Alma. Ze nam een penseel ter hand, en voegde op het doek een gele streep toe. Toen legde ze het penseel weer neer. ‘Ik werk er sporadisch aan,’ zei ze. ‘Ik heb niet altijd de tijd om onafgebroken door te schilderen. Zoals je misschien weet doe ik aan goede werken, en help bij het uitdelen van soep aan daklozen.’

‘Welke soep?’ vroeg Jan.

‘Dat varieert,’ zei Alma, ‘het kan gaan van ajuinsoep over bloemkoolsoep naar preisoep. De meeste daklozen zijn echter conservatief en willen tomatensoep. Als die niet voorradig is, kunnen relletjes ontstaan. Ik heb laatst nog een klap tegen m’n kop gekregen van een dakloze. M’n oor suisde als nimmer tevoren. Het ging van suis suis suis. En dat allemaal te wijten aan tomatensoep. Wie had het kunnen denken toen ik jong en mooi was, en de mannen mij geen klappen tegen m’n kop gaven, maar aan m’n borsten voelden, met

hun enorme handen, van veel te werken in de haven en de dokken. Ik kreeg er in godsnaam tepelerectie van.' Jan dacht: altijd maar tateren, die Alma, alsof ze per woord betaald wordt. Hij keek op z'n Rado-horloge, en zei: 'Oei oei, wat nu gezongen, ik moet heen gaan.' Alma vroeg om nog wat te blijven, een verzoek dat Jan wegsloeg als was het een vliegend dier dat rond z'n hoofd cirkelde. Hij verliet het atelier van Alma en liep naar het zijne. Daar kon hij eindelijk verder werken aan het dichten van een niet onaanzienlijke scheur in de baljurk van de echtgenote van de minister van Defensie. Zij was tijdens het bal met een stuk in haar frak van de trap gedonderd, en onderweg was de hoge hak van haar linkerschoen vastgeraakt in de jurk, die tijdens het verder tuimelen uiteraard een enorme scheur opliep. Het was aan Jan om de scheur tot onzichtbaarheid te herstellen.

Jan had niet alleen klanten uit het Gentse, maar ook uit de dorpen in de buurt. Zo woonden de minister van Defensie en z'n echtgenote in een villa in Sint-Martens-Latem, die parel aan de kroon van Oost-Vlaanderen, waar rijk en arm samenwoonden, waar een morzel gronds ofwel goedkoop was maar meestal duur, waar je in de zon kon zitten op een rustiek bankje, terwijl die zon dus scheen.

De baljurk was blauw, want je mag niet vergeten dat de minister van Defensie behoorde tot de liberale partij, die blauw als oerkleur had. Zelve was Jan apolitiek. Hij ging weliswaar bij de verkiezingen naar een stemhokje, maar daar tekende hij op het stemformulier een naakte vrouw, met een banaan in haar vagina. Waarom een banaan? Omdat het een vrucht is die je ook goed kunt tekenen als je in

feite niet echt een tekenaar bent. Plus, een banaan zorgt voor minder pijn in de vagina dan een cactus, ofschoon die ook gemakkelijk te tekenen is.

Jan naaide met naald en blauwe draad de scheur op zo'n manier dicht dat nadien om het even wie zou kunnen vragen: 'Scheur? Welke scheur?' Voor de rest vond Jan het een verschrikkelijk lelijke jurk, uit het modehuis van de Portugese ontwerper João Joaquino, die pas vierentwintig jaar oud was, maar reeds beroemd, omdat een aantal wereldbekende figuren om de een of andere reden dol was op z'n creaties. Onder hen een dochter van Barack Obama, de zangeres Dua Lipa, en de Nederlandse schrijver Lucas Rijneveld. Jan wist niet wie deze laatste precies was, en als de naam Lucas Rijneveld al een belletje bij hem deed rinkelen, was het omdat hij foutief dacht dat Lucas Rijneveld een voetballer was die wel eens scoorde. Maar nee, dat was Divock Origi. Lucas en Divock hadden elkaar nooit ontmoet, ook omdat Lucas antivoetbal was en Divock te nimmer een boek las, net als Jan. Of laten we niet overdrijven: Jan las soms wel eens een boek, bij voorkeur een kasteelroman, waarin de jonkvrouw gered wordt door de ridder. Zo had hij laatst een boek gelezen waarin de ridder werd gered door de jonkvrouw, die de gijzelnemers van de ridder doodde met haar blaaspijp. Vanzelfsprekend waren de pijltjes vooraf in gif gedoopt, met name een gif dat qua samenstelling leek op polonium.

Wat een draak van een jurk, dacht Jan, ik zou er willen op kotsen. Even overwoog hij om een paar van z'n vingers diep in z'n keel te steken, teneinde het kotsen op te roepen, maar

hij zag ten slotte van deze daad af, want de vrouw van de minister van Defensie zou allicht niet tevreden zijn met een jurk die weliswaar bevrijd was van de scheur maar wel vol braaksel hing. Om uit den treure te testen of hij z'n werk goed had gedaan, sloot Jan z'n ogen, en opende ze pardoes met z'n blik op de jurk. Geen scheur te zien. Ja, hij had z'n werk weer eens uitstekend verricht, en niet voor de eerste keer dacht Jan: je mag over mij zeggen wat je wil, maar als naaier sta ik op de eerste rij. Om zichzelf te belonen dronk hij een halve fles whisky ledig. Behoorlijk in de olie vouwde hij de jurk op, hij stak 'm in een zwarte plastic zak waarop in witte letters 'The House Of Naai' stond afgedrukt, en hij verliet z'n atelier. Wat verder in de straat had hij een garage kunnen huren, waarin z'n elektrische Opel Mokka stond. Hij zou de jurk meteen naar de vrouw van de minister van Defensie brengen. Ze had hem gezegd dat ze 'm zo snel mogelijk terug wilde, omdat ze 'm de dag erna weer wilde dragen, op het Bal van de Boeffers in Lovendegem. Ze was een vrouw die er niet mee inzat om dezelfde jurk meer dan één keer te dragen. Bij voorkeur droeg ze 'm drie keer, en hopla, dan de brandende haard in ermee! Het was een vreemd geval hoor, die vrouw van de minister van Defensie. Op de sociale media postte ze foto's van onder meer haar blote knieën, haar blote schouders, en haar blote oksels, waarin het haar welig groeide. 'Aan mijn lijf geen geschoren oksels!' zei ze wel eens. Tja, het is een principe zoals een ander. De ene vrouw houdt van haar okselhaar, de andere vrouw haat het. Feminisme heeft met die keuze weinig te maken, het geloof in eigen stank wel. De vrouw van de minister van De-

fensie vond haar eigen stank de lekkerste die er te ruiken was. Vaak stak ze haar neus in een van haar oksels, en snoof als een zottin. Ze werd er helemaal high van, en van vreugde zong ze dan wel eens een lied, meestal 'Run to the Hills' van Iron Maiden.

Jan reed in z'n Mokka naar Sint-Martens-Latem, en hij reed traag, zeer traag, omdat een dronken chauffeur meer kans maakt op een ongeval dan een nuchtere chauffeur. Daar bestaan cijfers over die vervat zijn in statistische gegevens. Zo'n Mokka is een leuk wagentje, oordeelde Jan. Hij had voor een Opel gekozen, omdat z'n neef Andy een garage annex showroom had vol Opels. Een mens moet z'n neef wat gunnen. Als Andy kleren te verstellen had, liet hij dat doen door Jan, en zo hielp de ene neef de andere. Mochten neven wat vaker elkaars zon in elkaars water laten schijnen, er zouden minder intrafamiliale ruzies of soortgelijke problemen zijn. Hoeveel neven kunnen elkaar niet uitstaan, met alle gevolgen van dien? Heel veel. Hetzelfde met nichten, ooms, tantes, stiefmoeders en dergelijke sujetten. Ruzies, ambras, onmin, gedoe. De hele dag door. Kwade telefoontjes, beledigende berichten, elkaars ruiten ingooien met onder andere kasseien. Politie erbij, tante Patricia die een zenuwaanval krijgt, de kleine Keano barst in tranen uit, plusmama Inge trekt zich de haren uit het hoofd. Het is maar een fictief voorbeeld uit vele. Jan kreeg de hik. Dat kwam door de whisky, een hikopwekkende drank, net als Sprite, Blue Curaçao, en groene thee. Daarom dronk Jan nooit groene thee. Je kunt toch beter whisky drinken? Alleen jammer dat je daar ook de hik van krijgt. Daar kwam

Sint-Martens-Latem reeds in zicht. De bomen stonden in bloei, de struiken gaven hun typische geur af, en bovenaan hing een blauwe lucht. De zomer deed z'n best om op gang te komen. Het was het favoriete seizoen van Jan. Wat zouden we zonder de zomer zijn? Alleszins mensen die hun korte broek in de kast lieten hangen. Want ja, geen zomer, maar wel frisheid, kou en af en toe sneeuw. Door de klimaatopwarming was deze sneeuw een lachertje. Ze zou beschaamd moeten zijn om zichzelf daadwerkelijk sneeuw te noemen. Nee, geef Jan maar vierentwintig graden bij een zoel windje vanaf zee. Verdomd, hij reed op een haar na een kat dood. Het dier leefde nog. Het keek boos naar Jan, zoals alleen katten boos kunnen kijken, en vluchtte weg onder een ligusterhaag. 'Stom beest,' mompelde Jan in zichzelf, 'het scheelde quasi niks of je was tot moes herschapen. Tot moes, jazeker. Platte moes, en niks anders. Met ingewanden als pannenkoeken zo plat.' Hij stopte met mompelen, voor het gênant zou worden. Maar ja, Jan was een ware mompelaar. Toen hij z'n bedrijfje opstartte had hij het eerst 'De Naaiende Mompelkoning' willen noemen, maar na lang peinzen vond hij 'The House Of Naai' een betere optie. De kat werd binnengeroepen door haar bazinnetje, dat schreeuwde: 'Pistolé, naar binnen godverdomme of ik zaag je poten vanonder je lijf!' Het was geen leuke vrouw, dat laat zich aanzien. Pistolé negeerde haar bevel, en liep naar een open plek in het bos, waar hij z'n gevoeg deed. Jan was van deze demarche van Pistolé niet op de hoogte, en een paar kilometer verder parkeerde hij in de berm.

Zo zo, daar had je de villa van de minister van Defensie en

z'n wijf. Jan haalde de plastic zak van de achterbank, sloot de Mokka af, en de grote villapoort stond om de een of andere reden wijd open, zodat hij over de beschikbare oprit naar de monumentale deur van de villa liep. Zo'n deur zou ik niet eens gratis willen, dacht hij, en hij mompelde: 'Zelfs niet als ik er een reservedeur bijkreeg.' Hij belde aan. Er werd opengedaan door een Arabisch meisje, dat in een wit uniform was gekleed. 'Bonjour mademoiselle,' zei Jan.

'Zeg maar Chnufkan,' zei ze.

'Wow, wat een mooie naam!' riep Jan. Hij had meteen gezien dat het een prachtig Arabisch meisje was, als een volbloedmerrie met een glanzende vacht en ogen als stekelbessen. Het waren groene ogen, wat Jan deed denken: alweer een vrouw met groene ogen, het houdt niet op. 'Ik ben het dienstmeisje,' zei Chnufkan.

'Ik niet,' zei Jan, en hij lachte luid om dit grapje. De lach kwam uit z'n keel geborreld door de zenuwen. In het gezelschap van een mooi meisje werd hij nerveus, niet meer of niet minder. Chnufkan gniffelde om het 'Ik niet'-leutigheidje van Jan. Ze vond het wel een tof mopje. Een simpele plaisanterie van deze rijzige man. Niet onaantrekkelijk, oordeelde ze. Op haar wenslijst stond nog steeds de hoop om eens diep in de reet gebuffeld te worden door een niet-Arabier. Een westerse kerel met oren en poten. Het was er nog niet van gekomen. Ze had nog louter met rasgenoten verkeerd, vele, vele van die eikels, te veel goed en wel beschouwd, altijd maar die harige apen in haar bed, het werd tijd voor verandering, voor een blanke dekstier op haar matras, die met haar uitvoerde wat hij maar wilde, al doopte hij z'n lul in

wilde honing om die daarna in een van haar oren te willen stoten. 'Mijn naam is Jan,' zei hij.

'Dat is ook een mooie naam,' zei Chnufkan, 'is het de afkorting van Janneke?'

'Nee, van Janus,' zei Jan.

'Ik vind Jan mooier dan Janus,' zei Chnufkan.

'En ik dan,' zei Jan. Ze stonden wat schutterig bij elkaar, hoewel ze allebei dachten aan zuigen, soppen, sabbelen, krabben, bijten, en urineren. Mekaar eens lekker bepissen, daar is toch niks op tegen? Oké, de paus heeft het ooit afgekeurd, jazelfs afgeraden, in een van die malle encyclieken van 'm, maar de paus kon de kloten kussen van zowel Chnufkan als Jan. Die zou weigeren om, als de paus een scheur in z'n jurk had, deze dicht te naaien, zo veel minachting had hij voor die Roomse kloefkapper. Chnufkan, op haar beurt, geloofde meer in de waarde van de imam dan in die van de paus. De imam met z'n bolle toet. Ze had hem ooit één keer opgebeld met de vraag: 'Eerwaarde, ik wil zelfmoord plegen. Zal ik het doen of niet?'

'Nee,' had de imam gezegd, en hij had neergelegd, want hij moest dringend ergens heen. Chnufkan had aan suïcide gedacht omdat ze vreesde dat ze zwanger was, en een kind op de wereld zetten zonder eerst dood te gaan, dat wilde ze niet. Gelukkig had ze de dag daarna haar stonde gekregen. Van wie had ze zwanger kunnen zijn? Nou, van Punar, Abdul, Hoessein, of een dergelijke gozer die weigerde om een kapotje rond z'n flurk te dragen. Laat hen rotten in de hel, had Chnufkan gedacht, en ze zou in het vervolg weigeren om onbeschermde seks te hebben. Geen kapotje, geen pene-

tratie! Tenzij in het hol natuurlijk. Chnufkan had iets met anale omgang. Zo'n pik die in je kont de bruinsoortige inhoud ervan naar omhoog duwt, ze was er alleszins een voorstander van. Maar, zo redeneerde ze, het leven is meer dan seks alleen. Er is de natuur, de cultuur, de economie, de yoga, het boksen, en een ritje doen met de fiets door het landschap. Bij het boksen had ze nog geen enkele keer haar neus gebroken, maar bij de yoga wel. Ze stond in een bepaalde lichaamspositie, die zo oncomfortabel was dat Chnufkan omviel en tegen de vloer sodemieterde, met de neusbreuk tot gevolg. Gelukkig was de breuk goed hersteld, en Chnufkan besloot: een neus waarvan de breuk niet goed herstelt, zou beschaamd moeten zijn om zichzelf daadwerkelijk een neus te noemen. 'Heb je de hik?' vroeg Chnufkan.

'Ja, dat klopt,' zei Jan.

'Wacht, daar heb ik een goed middeltje tegen,' zei ze. Ze nam de plastic zak uit Jan z'n hand, zette 'm op de grond, knoopte de jeans van Jan los, trok de broek naar beneden, alsmede de onderbroek, en ramde haar rechterwijsvinger keihard in z'n anus. Tjonge, de hik was inderdaad meteen verdwenen. Chnufkan likte haar vinger schoon, bracht de kledij van Jan weer in orde, en hij zei zwetend: 'Bedankt, Chnufkan.'

'Graag gedaan,' zei ze, 'het is een middeltje dat ik geleerd heb van m'n Arabische grootmoeder Shnuplot, die helaas gestorven is aan kanker in en rond het lichaam.'

'Errond ook?' vroeg Jan.

'Ja, ook errond, trust me,' zei Chnufkan. Toen bracht ze Jan ervan op de hoogte dat de minister van Defensie naar